

1959

La pesca tradicional en Lequeitio

J.M. Ugartetxea

DE LA PESCA TRADICIONAL EN LEQUEITIO

11

Txamarrotia

Arrankillia

DE LA PESCA TRADICIONAL EN LEQUEITIO

por C. Crespo y J. M. de Ugartetxea

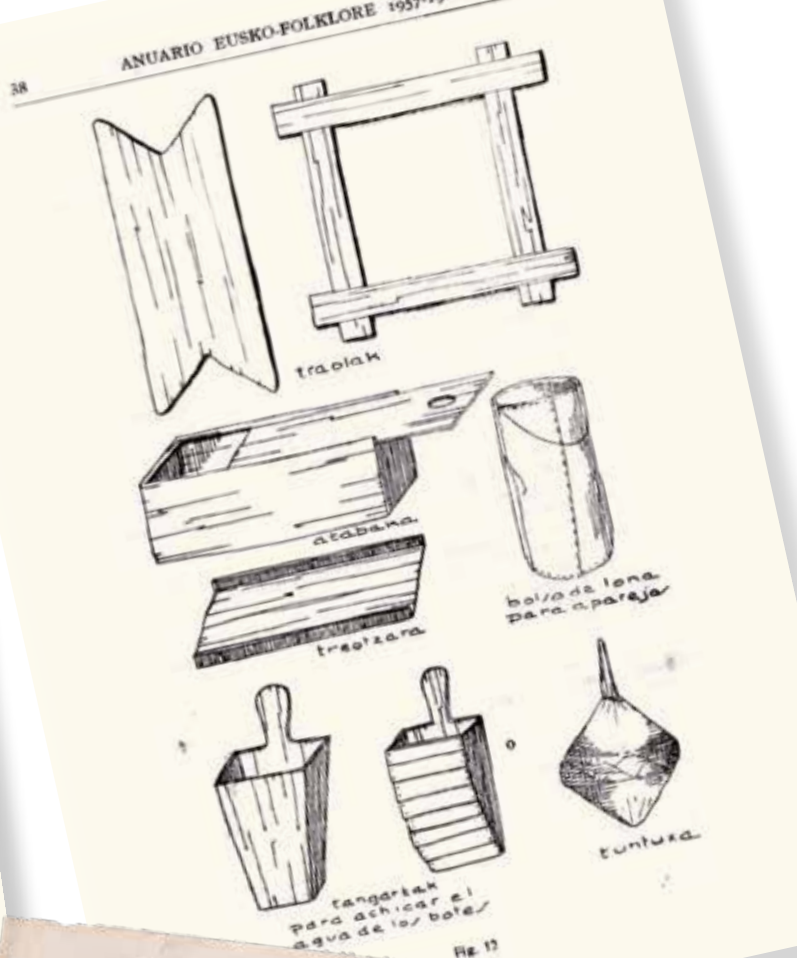
1.—Con arreglo al Cuestionario de D. José Miguel de Barandiarán, hemos recogido en Lequeitio los siguientes datos referentes a la pesca tradicional (*arrantzu*, *arrantza*).

2.—La médula del barrio de pescadores es Arranegui, calle empedrada que, desde la fachada posterior del Ayuntamiento, corre paralela a todo lo largo del muelle del Oeste o del Contraestre Chacho —marino lequeitiano que acompañó a Colón en el descubrimiento de América— para terminar su último tramo ("*Tritzarroka*") en la explanada del rompeolas llamada vulgarmente *Tala* por haber estado anclado la atalaya situada en este lugar, junto a la ermita de San Juan *Talako*.

Desembocan perpendicularmente en Arranegui varios callejones también empedrados, muy estrechos y pendientes, que van a morir por un lado en el muelle y por el otro junto a las antiguas murallas de la villa (fig. 1).

Las casas, apretujadas unas contra las otras, son por regla general más altas que aneas, estando la fachada principal, sobre todo, provista de numerosas ventanas y balcones (fig. 2). En las que dan al muelle se observa actualmente cierta tendencia a sustituir los balcones por miradores con la consiguiente merma de su sabor tradicional.

Ugartetxearen lan guztiak argitaratu zituen Lekeitioko Udalak "Lan guztiak" liburuan 1991an.

Jose Miguel Ugartetxea Salinas.

Jose Miguel Ugartechea Salinas Lekeitioko Arranegi zabaleko Zaldundegi etxean jaio zen 1934an, Pablo Ugartechearen eta Mari Salinasen seme nagusia zen. Oso gaztetatik agertu zen historiaurrean eta arkeologian interesatua, eta 50eko hamarkadaren amaieran Jose Migel Barandiaranekin harremanetan jarri zen. Esan genezake Barandiaran Ugartetxearen gidari eta maisu bihurtu zela, liburu eta indusketetako memoriak gomendatu eta prestatuz, kobetako azterketa arkeologikoetara berarekin eramanez (Goikolau, Santimamiñe, Orio, Atxuri, Giñerradi, Lumentxa, Mañaria, Atxurra, etab.), zalantza guztiei erantzunez, etnografia-azterlanak bideratuz, agintari politikoei edo akademikoei gomendatuz... Ezkondu ere Barandiaranek ezkondu zuen! Dio iloba Manuk abadea eta ezkongaiña ozta-ozta heldu zirela ezkontzara indusketei begiratua eman ondoren¹.

Ikasle eta maisuren arteko harremanen fruitu dira bereziki Eusko Folklore urtekarian argitaratu zituen lan etnografikoak: *De la pesca tradicional de Lekeitio*; *De artesanía popular. Lekeitio*; *De la pesca tradicional en Lekeitio. Siglo XVIII*; *Lekeitio, breves notas de etnografía local. Siglo XVIII*; *La pesca tradicional en Lekeitio*; *La vida cotidiana en Lekeitio en los siglos XVI y XVII*.

Ordukoak dira *Materiales del Museo etnográfico vasco de Bilbao*, *Materiales ibéricos de Vizcaya*, *Etnología prerromana en el Pirineo Oeste* eta *Notas sobre estelas, lápidas y inscripciones funerarias Vizcaínas*. Bizkaiko eta Nafarroako karta arkeologikoak, Bizkaiko zeramika eta material erro-matarren inbentarioak eta aztarnategietan, aurkitutako aurkikuntzak ere landu zituen, Foruakoan esaterako.

Oso marrazkilari ona izan zen, eta bere lanak lumazko marrazkiekin laguntzen zituen.

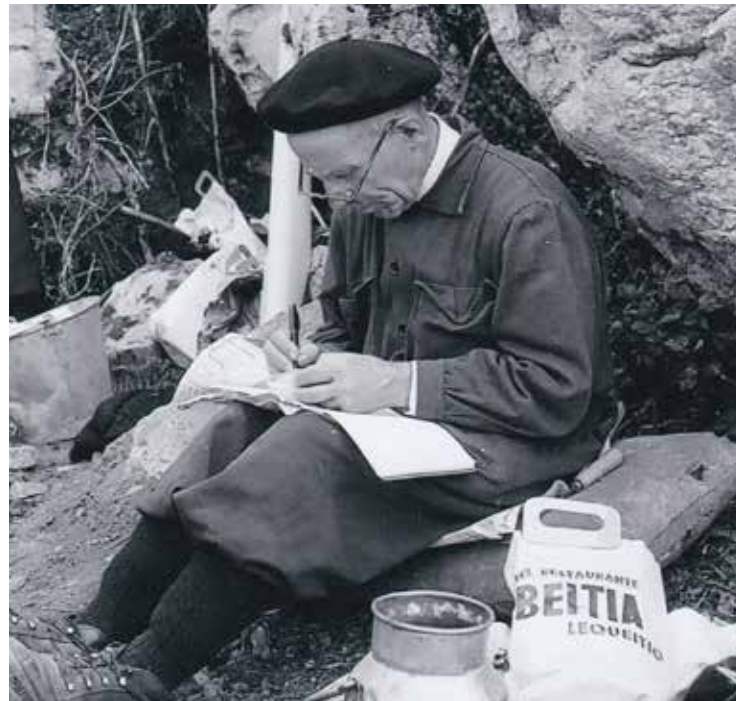
Bilbon, Etnografia Museoarekin kolaboratu zuen, eta noizean behin beste arkeologo gazte batzuekin, hala nola Nolte, Apellaniz, Romon, Gorrochategui, Buendía edo Go-

yenechekin. Museoarekiko eta aipatutako horietakoren batekiko harremanak ez ziren beti adeitsuak izan. Romonen bitartez, Pere de Palolekin harremanetan jarri zen, eta Soto de Medinillako herrixkak induskatzen hasi zen. Aurreantzean nahiago izan zituen herrixkak kobazuloak baino, eta Palol ere erreferente bihurtu zen². Palolek San Juan de Bañoseko nekropoli bisigodoaren indusketaz arduratzea proposatu zion baina ez zuen bere burua gai ikusi. Alabaina Santa Maria de Oro herrixkarekin ausartu zen. 64, 65, 66 eta 67. urteetan induskatu zuen aztarnategia arkeologo arabar batzuekin lankidetzan; Armando Llanos, Jaime Fariña eta José Antonio Agorreta. Sancho el Sabio elkarteak argitaratuko indusketaren memoriak eredu bihurtu ziren. *Estudios de arqueología alavesa* argitalpenean *Notas sobre el bronce final en el País Vasco*, *Notas sobre el yacimiento de Salbaterrabide* eta *Cerámica excisas en el País Vasco*.

60ko hamarkadaren amaieran zeregin hauetatik urrundu zen, eta ikertzen jarraitu bazuen ere, ez zuen gehiago ezer argitaratu. Hori bai, Lekeitiori buruzko artikulua argitaragabe batzuk utzi zituen, besteak beste: *El recinto urbano y su entorno*, *Términos jurisdiccionales*, *Guerras y expediciones marinas*, *Agricultura y ganadería*, *La pesca de la ballena en el litoral y expediciones a Ternua*, *Ferrerías y otros oficios*, *La Cofradía de S. Pedro* edo *Noticias sobre algunas familias*. 1988an hil zen, gazte.

Eskerrak eman behar dizkiot Manu Ugartetxeari informazio eta irudiengatik.

² Kataluniako Institut catalá de Arqueología classica-n berrogeitahamar kartatik gora daude hari zuzenduak.

Joxe Migel Barandiaran "Garratxako" koba aurrean.

¹ Barandiaran Fundazioak hirurogeita hamar gutunetik gora gordetzen ditu lekeitiarrak Barandiaraneri zuzenduak.